

amb -o; tanmateix: *Regach* (entenguem *řegáč*), redol de cases prop de Calp (BDLC II, 373).

El *Regatxo* el trobem en massa: pda. de Mislata (xxx, 127.20); de Torís (150.17); de Catadau (171.2); de Sueca (xxi, 22.9). Font del *Regatxo*, a Pinet (xxxii, 199.24), i pda. *El Regatxo*, a Dènia (xxxiii, 72.10). Com que l'àrab no posseïa el so de *č* i rebutjava la -o final, de vegades l'arabització no ha consistit en això (com en els casos citats supra), sinó en posar-hi *š*: *El Regaixo*, pda. de la Font de la Figuera (xxxii, 93.18);⁵ Molí del *Regaixet*, a Moixent (xxxii, 84.27); Cavanilles el situa a Moixent, vora el riu Cànyoles (i, 233), però com que escriu *Regaget de Amat*, es veu que en el seu temps alguns ho pronunciaven amb *č*.

El que abunda més és el diminutiu *Regatxol*, res-¹⁵posta mossàrab del *Regassol* del cat. estrictic, molt repetida, començant ja des dels vessants de l'Ebre.

1) *lo řegačól*, en els Ports de Tort.-Beseit: congost grandióssim que forma la vall naixent del riu Algars, constituït per la unió de diversos barrancs, que es traves-²⁰sen anant del Mascà a Carlares (oït allí 1928 i 1936, exc. 99 i 236, Ll. i, 81), encaixat entre gegantesques muralles fins que desemboca poc més amunt de Beseit (enq. de 1957, xv, 47-50).

2) Uns 15 k. més SSO., separat per la serralada dels²⁵ Tossals del Rei i d'Encanadé: mas de *řegačól* i Tossal de R., el més oriental de la Serra de Sant Marc que separa els vessants valencians dels del Matarranya: el mas, al qual baixen grans còrrecs, és al peu SO. del tossal (que IGC anomena *Ragacholet*), distant 0h40 a³⁰ l'Oest de les cases del mun. de Castell-de-Cabres; 0h10 Est del Pedró de Santa Bàrbara (1934, exc. 237, Ll. l, pp. 100 i 97).

3) «*Reguacholl*» és un dels epígrafs en què divideix el vast terme de Morella, el *Capbreu* Milian, a. 1443,³⁵ f° 17r; dins el te. de Morella recordo haver oït en l'enq. de 1961, un Mas de *Regatxol* i un de *Regatxolet*, que no sé si coincideixen bé amb un «mas --- apellat d'en Palma» (únic que porta aquell capbreu dins aquella divisió).

4) Barranc de *Regatxol*, te. Vallibona (xxviii, 18-22).

5) *Regatxols*, pda. de Traiguera (xxviii, 48.12).

6) *Regatxols*, paratge del te. d'Ares del Ma. (J. Puig, BSCC xiv, 132); font dels *Regatxols* (enq. d'Ares,⁴⁵ xxviii, 84.12); J. M.ª Espinàs ens descriu «*Els Regatxols*» com nom de conjunt d'una bona extensió dins aquest terme que ell travessa anant d'Ares a Catí, damunt barranquets que baixen a banda i banda; dins la qual anota el Mas de l'*Estaca*, la *Roja*,⁵⁰ la *Belluga* i el *Planet Verd* (A peu per l'Alt Maestrat, p. 168).

7) *El Regatxol*, pda. de Cabanes de l'Arc (xxix, 121.24).

Del conjunt es dedueix, doncs, l'existència d'un⁵⁵ apellatiu ben vivaç en tota la zona mossàrab dels Monts Ibèrics, fins al Nord de La Plana.

Com a derivat collectiu, sigui de *Regatxo*, supra, sigui d'aqueix mateix, es formaria *El Regatxal*, pda.⁶⁰ extensa de Vilafranca del Mae. (xxviii, 45.6).

Més al Sud cessen aquests derivats, passat que suposem —hipòtesi versemblant, mal no sigui l'única possible— que *El Regalatxo*, pda. de la vall i te. de Pego (xxxiii, 109.14) resulti d'una refecció de *Regatxal*, sigui per algun fet de metàtesi o per encreuament amb el tipus *Regatxo*.

Completem amb un nom també d'herència mossàrab, formació directa des del cap d'aquesta família lèxica: «Caseta del *řégo*», te. Benidoleig (xxiv, 100. 5), molt notable per dos conceptes; perquè el retrobem en un domini mossàrab tan diferent —a Mallorca—: «Ses Costes de Ca's *řégos*», te. Alaró (a l'O. de *Son Corb*) (xl, 21.21); i perquè llur è oberta els aparta de la família del verb *regar*, ll. RĪGARE (i de *irri-řáius*); molt menys, en canvi, del mot cat. pre-romà *rec* 'canal, rierol' (RĒKO-).

Ben mirat, més que amb la família llatina de RIGARE el present tipus *Regàs/Regatxo/Regassol*, -*atxol*, quadra millor dins la de REKO-, per raó semàntica i lexicològica; per bé que la -g- (i no -k-), bastant constant en els membres de l'apartat mossàrab hi revela, almenys, superposició amb el grup de RIGARE (cf. el mall. *Xorrigo*, vol. i); i el de *regata* i *regana* (que hem explicat supra).

¹ Lloc oportú per notar millor que s'ha fet allí, que el basc *erreka* està ben arrelat i difós en la toponímia del P. Basc. Amb abundants NLL compostos a l'alta Guipúscoa, p. ex.: *Errekalde*, huerta a Zabulon (Ormaetxea, *Arrasate*, p. 423). A Bedoña: *Erreke- + barreneta*, -*rroa*, -*atxo*, -*urkuler*, -*urkulueta* (id. id., p. 93).

Regatx, *Regatxo*, *Regatxol*, V. *Regàs*

REGENCÓS

Poble del Baix Empordà, entre Begur, Palafrugell i Pals.

⁴⁰ PRON. LOCAL: *řəžĩŋkós*, a Palafrugell (Casac. 1920); oït igual a Calonge i Torroella de Montgrí (1931, Ll. 29, pp. 199, 200); a Palafrugell, 1934 (exc. 229, Ll. i, 93); i en l'enq. que hi vaig fer el 1958 (xx, 138-141).

MENCIONS ANT. 1315: «les rendes d'Esclanyà et de *Regencos* valen cada any 1200 s., responén a la cort de Peratallada» (CoDoACA xii, 227); 1359: *Reyancos* (CoDoACA xii, 96). Res més, perquè cap data antiga no en donen Àlsius ni Botet (GGC). En va lleigeixo cercant-ne en una dotzena de documents medievals, rics en toponímia d'aquesta comarca (tots els que tinc a l'abast on s'esmenten Begur, Palafrugell, Pals, Calonge etc.).

I s'explica aqueix xocant silenci perquè es veu que la gent d'aquest poble i la d'església no es devien entendre: Monsalvatje (xviii, 61) explica que ni a principi del S. XIX no hi havia església: la primera pedra de la de St. Vicenç de Regencós no fou posada fins a 1805 i no s'hi erigí parròquia fins a 1788, en què la se-⁶⁰ gregaren de la de Begur, de la qual era sufragània: si